

Fekete Zsuzsa – Fodor Zsófi

AKIK TUDNAK KÁLVINUL

Elkészült Kálvin fő műve, az *Institutio* fordításának első könyve. Buzogány Dezső professzor fordítja „közérthető nyelvre a reformátusság egyik legfontosabb kötetét” – tájékoztatott Bölcskei Gusztáv, a Magyarországi Református Egyház Zsinatának lelkes elnöke azon a könyvbemutatóon, amelynek a Károli Gáspár Református Egyetem adott otthont február 25-én, csütörtökön késő délután.

Két kötetet mutattak be: Kálvin János Az keresztyén religióra és az igaz hitre való tanítás – *Institutio* – Szenci Molnár Albert fordítása (Hanau 1624, hasonmás kiadás) és a Biblia Hungarica Philologica – Magyarországi bibliák a filológiai tudományokban című könyveket.

Köszönet

Monok Istvánnak

Köszöntő beszédében Bölcskei Gusztáv református püspök Kálvin-emlékplakettet ajánlott *Monok Istvánnak*, az Országos Széchényi Könyvtár volt főigazgatójának. „Úgy gondoltuk, hogy ezzel a mostani könyvbemutatóval nemcsak Szenci Molnár Albert, hanem Monok István teljesítményének is adózunk. Monok István olyan szép ajándékkal gazdagította a Kálvin Emlékeveket, amiért az egész egyházunk szeretetét, megbecsülését és tiszteletét megérdemli. Azt akartuk kifejezni – miután az első ilyen díszes Kálvin-emlékplakettet neki adományozzuk –, hogy őt a magyar kulturális és közélet meghatározó érték-megőrző és értékközvetítő személyiségének tartjuk. Monok Istvánt szeretnénk újra ott látni, ahol eddig volt, és ahonnan úgy gondoljuk, hogy nagyon méltatlan körülmények között kellett most távoznia” – fogalmazott Bölcskei Gusztáv.

Az új *Institutio*-fordítás céljáról a püspök azt mondta: „Nem jó az embernek úgy átrágnia magát egy bonyolult körmondaton, hogy mire a végére ér, elfelejti az elejét. A fordítás megpróbálja a szöveget jobban emészthetővé tenni, anélkül, hogy bármit is feladna a lényegéből, és anélkül, hogy fellazítaná. Ha ez sikerül, akkor egy nagyon értékes művel fogja megajándékozni nemcsak a magyar reformátusságot, hanem azokat a kutatókat, tudósokat is, akiket talán szintén elriaszt, vagy elfáraszt egy száz évvel ezelőtti, túl bonyolult fordítás.”

Institutio, mentesítve a sallangoktól és töltelékszavaktól

„A Szentírás és az Apostoli Hitvallás után egy református lelkész számára a legfontosabb olvasmány Kálvin *Institutiója*” – mondta Buzogány Dezső egyháztörténész, a kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet professzora, aki Kálvin főműve fordításának időszerezéséről és gondjairól beszélt a közönségnek. A professzor úgy véli, hogy a korábbi fordításokkal az volt a gond, hogy nagyon erőteljesen próbálták követni azt a latin, bonyolult mondatszerkezetet, amelyben Kálvin megírta munkáját. Nekünk ezt a mai kor számára – különösen a fiataloknak, de az egyházi és világi értelmiségieknek is – valamiféle feltördelt formában, közérthetőbb formában kell elmondanunk. A gondolatokat, megszabadítva mindenféle töltelékszótól, sallangtól, a mai nyelven, a mai fogalmi rendszerbe helyezve kell átadni a célközönségnek. Nem is a feltördelés a nehéz, hanem az, hogy a feltördelt mondatok azért mégis az eredeti szövegnek az érvelő, érvelve

kifejtő módszerességét kövessék hangulatilag, logikai rendszerükben, mert végül is Kálvint akarjuk olvasni, hallani az *Institutio* szövegén keresztül is. Nem a magunk gondolatait közöljük, viszont a szerkesztés és közérthetőség fontos, mert a bonyolult mondatszerkezetekbe sokszor belevész az ember – fogalmazott Buzogány Dezső professzor. Az *Institutio* új fordítása 2013 augusztusára készülhet el.

Szenci Molnár Albert „kálvinul” tudott

„Kálvin a maga korában retorikai teljesítményével is hatott” – mondta *Bogárdi Szabó István*, a Dunamelléki Református Egyházkerület püspöke, aki az *Institutio* retorikája címmel tartott előadást. „Különös tünemény ugyanis, hogy míg a retorika a közvetlenség tudománya, és ezért a későbbi korok igen keveset, vagy éppen semmit sem idézhetnek fel a néhai rétorok teljesítményéből, addig az igazán nagy rétorok mindig átléptek ezen az akadályon. Kálvin nem ösztönösen volt retorikai zseni, hanem – ha az is volt – a retorikát kora műveltségisményeinek legmagasabb szintjén művelte.” A püspök arról is beszélt, hogy Kálvin „sosem valami egyetemes, vagy absztrakt olvasóhoz szólt, olyan ugyanis nincs. Az olvasó, akit Kálvin megszólít és értekezésébe bevon, mindig közvetlenül a retorikai akció címzettje.” Szenci Molnár Albert, az *Institutio* fordítója leginkább „kálvinul tudott”, fordítási bővítményei teológiailag teljesen helytállóak – emelte ki előadásában Bogárdi Szabó István.

Kötet a Bibliáról, mindenkinek

A Biblia befogadásának ezeréves történetét mutatja be a Biblia Hungarica Philologica című könyv. A kötet egyik szerkesztője, *Heltai János* azt mondta: 2008 végén, a Biblia Sacra Hungarica kiállítás révén jött létre a könyv. Az egyetemi tanár részletesen ismertette a szerkesztési szempontokat és azokat az írókat, akik tanulmányaikkal gazdagították a kötetet. „A Szentírás értelmezése és az egyházon belüli hatásának felmérése a teológia feladata.” A filológiáé ezeknek a mellékhatásoknak a feltérképezése és bemutatása. Ez sokat segíthet a Biblia megértésében. A kétféle kutatási irányzat kiegészítheti és támogathatja egymást. Heltai János nemcsak a tudósoknak, hanem minden, a Biblia után érdeklődőknek ajánlotta a kötetet.